

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 26. Május. 1787.

Hazánkbeli Tudósítások.

Uz olosvár. 9. Máj. „Kezdik minálunk-is már va-
 ű ű lahára a' Városokat, és a' Városok' Tisztviselőit
 jobb rendbe szedni, és állandó újj lábra állítani. It-
 ten a' mi Városunkban két újj Város-szólga (örző)
 házak építtettek a' Város ékeiségére frantzia fedél alá
 2 ablakra deszkából; edgyik a' piatzra, másik kö-
 zép útszába, a' régi vagyon az óh-várban, de a'
 mint az híre zúg, az edgyik Kaliba el-rontatik közép
 útszából; minthogy minden órán a' Senátorok' száma-
 is meg-kissebbedik, és edgyütt folytatik az igazga-
 tás; ezután Polgár-mester nem fog-lenni, és 2 Sená-
 tor T* és A* ki-maradnak. — Nagy örömmel olvas-
 suk a' Magyar Országi Ref. Kollégyiomokról azt a' tu-
 dósítást a' Kurirnak; mellyszerént, F. Urunk pa-
 rantsolatjára, a' német nyelvnek (melly nélkül ezu-
 tán

tán minden Silentziárius a' Hazában) fel-állításában és tanulásában olly szorgalmatosok; mellyet bár Erdélyben is követnének, nevezetesen itten: de itten még a' régi Scholástikumi dolgok folynak, tsak a' *quidditas* forog a' Deákok szájában, és még a' régi törvény szerént, szedik a' deák szóért a' garast a' Kollégyiomokban. Semmit roszszabbúl nem tanulnak a' Deákok, mint a' német nyelvet, minthogy többen vagynak a' kik a' régi Deákokat dítsérik; a' melly ugyan elég szép-is magában; de tsak az eddig való világra tartozott, már ma semmit sem ér a' Konyhában. — A' szegény Német Professor P.* M.* Úr eleget törekedik, hogy használhasson a' Hazának; de semmire sem mehet: mert semmi hatalma nintsen a' Kollégyiomban, sőt nem-is Professornak, hanem tsak Magisternek írják: hólott 's t. — A' Templomokban ugyan már, edgy Pap'hire nélkül vétkezett bűnös-is fekete palástban az oltár előtt nem áll Ekklesiát követni; de még itt a' szegény Deákok a' Kollégyiomban meg-követik a' régi óh világ szerént. Edgy ifju Borbélyné Sz.* I.—né kétttség kivül a' Kristélyt tovább nem szenvedhetvén, Tiszt. Apja és Báltya segítsége által el-szökik a' napokban Kolosvárról; más nap az Ura, hogy a' gyalázatot magáról el-háríthassa, addig futkos minden felé szégyelletiben, míg nem edgy szegény Deákra akad, ki éppen annál a' háznál lakván másod magával, ollykor a' menyetskével, mint ifjú ember, beszélgetett, és a' mint *ex rigorosa inquisitione* ki-tetfzik, vagy kétszer mások láttára meg-is tsókolta; e' szerént a' régula szerént: — *qui dedit osculum, non minus ipsa dabit* — ezen gonosz tsekedetért a' leg-igazabb ítélő szék előtt arra ítélteték, hogy kövesse-meg a' Kollégyiomot, mellyet nagy ortza pirulással meg-is tselekedék szegény az edgy pár tsókért: de e

mi nagyobb, csak alig, hogy úti laput-is nem huzatának tsizmájába. — A' nagy földmérés miatt igen kevés Deák van most az Oskolákban: a' Kollégyiomok egészfzen el-széledtenek, és már sokan meg is házafodtanak közüllök; még-is az el-múlt hetekben háromat tsapának-ki azért, hogy ifjúi tüzek miatt fejérréppel mulattanak. Két Neutrálitát-is jól meg-vágva páltzával, ki-tsapának. Ugyan erejekben vagynak a' régi szokású törvények! a' belső értelemben; noha már most a' külső törvény-székeken tolvajságért sem mindenek kapnak annyit, mint itt kitsiny dologért. — Szinte el-is felejttem! hát már meg-marad-é mind végig a' Toga? meg, a' mint mutattya, és a' Ref. Deákoknak e' nélkül a' Kollégyomból ki-menni nem szabad; mert ha a' K — — — Úr meg-lattya, maga feladja 's meg-büntetteti; de vailyon kérdezi-é azt: hogy tanuljátok a' német nyelvet? már ez más kérdés!! — A' Hunyad-Vármegyei tolvajoknak, hogy edgybe kezdenek gyűlni újra prédálásra, és már prédáltak-is, itt igen nagy híre van, és bizonyos-is. Már innen a' Rabokat viszik Szamosújvárra; mert már ezeknek számok igen sokra szaporodott, és minden nap szaporodik. A' Hadi nép itten szorgalmatoson készül a' Márs tudományára.

Kalotsa: „Itt minden felé a' tolvajok' prédáló fergéről beszéllenek; kik Magyar Országának bizonyos részeiken, valamint Erdélyben, közönséges félelmet okoznak: de mi Kolotsán (*Cantabit vacuus coram latrone viator*) ezektől semmit sem félünk. Ne tsudálkozzék az Úr, hogy olly szük a' Körmötzi nálunk; mert 19-dikén Júliusnak 3 esztendeje lészzen már, hogy a' mi valóságos édes Atyánk és Fő-Püspökünk G. Patatsits meg-hólt, ki minden esztendőben leg-
alább

alább 40 ezer forintot engedett közöttünk forogni; mellyből sok lakosok és mester-emberek éltenek esztendőn által. Ezen érzékeny árva forunkat ezen 3 esztendők alatt még más nyomattatások-is tetézték; mert a' sok árvizek a' szegény parasztoknak minden gabonájoknak és szinájoknak felét nem csak el-vette, hanem a' mit meg-hagyott-is, azt olly meg-romolva hagyta, hogy sok barmaink' és ezer juhainknak el-kelleték veszni. Mit esznek a' városi lakosok, ha a' falusi parasztoknak magoknak sints mit enni? Kinek dolgoznak, és kitől vesznek eledelt magoknak? gyakran egész héten nints mit dolgozzunk, és ha más módot nem találunk élelmünkre, kintelenítettünk minden tselédjeinkkel edgyütt más Városba költözni. — A' minapi fogjuk hajójával Magyar Országra örökös hajóhuzásra vitétt szerentsétlen *Kroppenberger* meghala Pesten guta-útésben, és tovább nem vitéttethék. Jól járt!!! — Pofonyban *Kuntz* Úr azon közönséges mondást: senki a' sebes víz ellen nem úszhat, a' napokban szerentsésen meg-tzáfolá; mert edgy 19 ölnyi hoszúságú és 2 ölnyi szélelségű 90 mása terével meg-terhelt hajóval, az oda gyűjtött sokaságnak szeme láttára fel-felé evez vala. — Ezen hajó, ha még némelly akadályai el-háríttathatnak, nagyon hasznos lehet jövődöben. — Edgy koporsó tsináló eleven *Koporsó* (paraszt) nem régebben 6 *Koporsót* vitt vala szigetre Máramorosba árulni; 4-et csak hamar el-adván, az ötödikbe edgynehány napok múlva maga mene lakni; a' hatodikba pedig nyúgszik *Hadi-Kommisárius Bosserhammer* Úr.

Halgassuk-el a' ki-dobólt Török háborút.

És minekutána a' mi F. Monárkhánknak ezen hónapnak 15-dikén *Kerfonésusba* lett szerentsés meg-érke-

érkezéséről mindeneket dudósítani bátorkodnánk, sőt ő Felségét a' jövő hónapnak közepe felé a' Bétsi Publikumtól nagy óhajtafsal visszavárni értenők, lássuk a' magok bőrökbe már régtől fogva nem férő frígyes Hollándusokat, és a' Belgiumbélieket. Az elsők között, az edgyesült nevet viselő tárfaságnak edgyefség kötelei, a' már rég benne lévő fene által úgy öfzve rágattak, hogy az edgy máfssal való ellenkezésnek és vérontásnak minden nap nagyob példáit láthattunk közöttök: edgyik Tartomány fegyveres erővel mégyen a' másikra; ölik vágják edgy mást. Az Utrekti újj Tanátsofok, a' múlt hónapnak 26-dikán, magok mulattságoknak okáért azt akarván megpróbálni: mennyi vitézség lakik városokban, és mi lenne belöllök, ha véletlenül az ellenség rájjok ütne? dél-elötti 12 órakor véletlenül minden Tanátsház eleibe helyheztetett ágyúkat 7-szer edgy másután ki-tűzelék; mellyre természet fzerént leg-ottan az egész város fel-ládzadván, 8 Kompániának Sipoffi és Doboffi minden úttzákon lármát ütének, a' toronyban lévő vígyázók a' harangokat lármára huzák, és minden lakosok és katonák fegyverben a' magok fegyverkező helyekre szaladának. Edgy órakor dél-után megínt minden ágyúk keményen meg-töltetének, és a' tűzelésre egészfzen el-készítettének, a' Kompániák tsatázó formát képzelő fort állának, egész nap a' képzelt ellenség ellen masérozának és dühösködének. Minekutánna ezen vitézi kéfzségért az egész Varga fereg a' maga fanyelű előljárdítól vitézi módra megdítsértetett volna; minden pénzeket meg-ivák, és estvére kelve a' magok feleségeikhez visszavá térének. Minden okos emberek álmélkodva bámúlnak ezen haszontalan képzelt vitézi Komédián, mellyel az újj Senátorok kétttség-kivül nem egyébre tzeleoztanak, ha-

nem hogy magoknak edgy mulattságos napot tsináljanak; mivel az Amsterdami Sénátorok' le-hányása igen inyekfzerént esett. E' még femmi, de már a' Pátrioták, a' mint közelebb jött hírek bizonyítják, a' Helytartó Hertzeg' részén lévőekkel vért-is ontottanak, és már annyira ment közöttök a' dolog, hogy edgy valaki narants színre festett asztalát midön vitetné haza az asztalastól, nem tsak az asztalvivőt ölék-meg; hanem a' házat, a' hová viszik vala, le-rontották és fel-dúlták. Már most mind a' H. Hertzeg részéről, mind az azzal ellenkező Hazafiak részéről gyűl öszve a' fegyveres nép, mellyből nem edgyebet, edgy hazafiak között lévő vérontást várhatunk. Illyen bold a' Belga!! — Az Austria Belgiumbéliiek pedig, a' mint ez előtt költ levelünkben-is írtuk vala, vakmerő fővel a' F. Monárkha kegyelmes és jóvá tzelőző újj rendeléseinek közönségesen ellene állottanak, és magokat tovább annak esmerni, a' mik, nem akarják mind addig, valamíg az ő régi hibás szokásokban és törvényeikben meg-nem erősítetnek. Ezeknek, ezen Török háborús széllel járó időkben rosz tanátsadójak azon szomszédjak, ki őket erre öztönözte. Némelly levelek kemény dolgokat írnak ezekről. — A' Vakmerőbbek házaikból költözvén, tüzet adnak azoknak — láfsák mit nyernek, rövid időn tudtokra léfzen.

Elegyes Hírek.

Nitimur in vetitum. A' Pápa Nunciussának azon tilalma, melly fzerént ezen Könyvetske: *Mi a' Pápa?* meg-tiltatott, olly figyelmetéfékké tette a' Lengyeleket, hogy Varsovban minden nyelvre átfordítatták és árúlják. — Ezt olyafom edgy levélből: Már edgy darab időtől fogva minden felé kezdették
alla-

alattomban hírlelni, hogy a' R. Sz. Atya, és az egész Széke Péternek az úgy nevezett Frájmaurer-társasággal edgy értelemben volna titkon; de ezt hadjuk-el, és e' helyett ilyen híhető történettel kedveskedjünk: midőn a' 7 esztendő Pruszizus háborúkor a' Preszlaoi ütközetben olly számos Tsászári katonák estenek vala fogságba, és Magdeburgba vitettek vala, idvezült édes Anyánk MÁRIA THERÉSIA edgynehány R. Kathólikus hadi Papokat küldött vala ide, kik ezen fogoly lelkekről szorgalmatoskodnának. Vala ezek között edgy Sz. Ferentz Szerzetébéli Barát-is, ki annyira ment vala, hogy a' Frájmaurerek'-társaságába álla, és a' Lófikat-is minden tartózkodás nélkül járja vala a' Baráti köntösben. Tudósítást vesz erről Austriában a' Szerzet Provinciálissa, ki el-írtózáván rajta, törvénybe idézi vala a' Barátot; fogja a' Barát, egyenesen Rómába XIII-dik Klémens Pápához folyamodik, ki néki Absolutiót ada; melyet a' Lófiban-is közönségessé tévén, annakutánna-is minden tartózkodás nélkül járta ezen Társaság' gyűléseit, mint annak előtte. — Edgy felettébb régi szokás az Rómánan, hogy minden 12 esztendő alatt újj mozgó házi eszközökkel ékesíttesék-fel a' Pápa Palotája, és a' régiek az ő jó-akarói között fel-osztassanak. Ezen idő megínt el-tölt, és ezen régi szokást, azonkívül, hogy ő Szentsége valamit előre tudott volna benne, tellyesítették; melyet meg-látván a' Szent Atya, nem igen jó neven vevé, hogy illy szük időben szükségtelenül olly nagy költségeket tevének. — A' F. Tsászárnak a' maga útjából Bétsbe a' fő-haditanátshoz küldött parantsolatja szerént a' nyári próbatáborozások bizonyosan meg-lésznek. — A' Berlini Ministérium a' jelen-való időben semmiben olly szorgalmatosan nem munkálódik, mint a' Sidók' állapot-
 tyá-

tyának meg-jobbíttásában; mert a' Király azt akarja, hogy minden 'Sidó familiák, kik az ő országában laknak, vagy kereskednek, az ő hívségére meg-eskudjenek, és ennekutánna az ő Birodalma alatt ne idegenek, hanem hazafiak légyenek; és ennekutánna minden 'Sidó-taksák el-töröltesenek, 's tsik azt az adót fizessék, mellyet más hazafiak fizetnek 's t. — A' Felséges Császár a' napokban a' Prágai Frájmaurereknek 3-dik Lófit-is építeni kegyelmesen meg-engedte; mivel ezen jó szivű tárfaság, a' nevelő házan kívül, még edgy sűketek és némák' házat-is épített, és ezt a' Tárfaság a' maga költségén fen-tartya. Az illyene jól teufzik - ki a' Frájmaurerekről való régi bal-vélekedés. — Minthogy ennekelőtte a' jószágokra fokszor 3 annyi pénzt-is fel-kért (mint-ért) 's fel-vett adófsokkal igen bajos perlekedések vóltanak; a' F. Monárkha Pesten edgy ollyatén Táblát kíván az egész Ország', és hozzá tartozó tartományainak számára fel-állítani, a' több német tartományok' módja szerént, hól mindég meg-lehet látni, mellyik Gavalér, mennyi pénzt vett-fel a' maga jószágára, és hogy vallyon vehet-é többet, vagy nem? Ezen bölts rendelésért az egész Haza nagy háladáfsal tartozik a' Monárkhának. — Gróf Trautmansdorf eddig vólt Prélátus Úr, Tseh Országban Egerben Püspöknek tétetik, és hogy a' szegény paraszt 2, 3 mért-földnyire ne járjon templomba, az Ekklésia' Kafsájából ő Felsége mindenüvé templomokat épített Tseh Országban, és a' Papoknak 400 n. f. esztendeji fizetést rendel. — Edgy Brüsffelből Bétsbe febelsen jött Kurir nagy dologról hozott tudósítást. —